

Reborn babák - Gyűjtőszennvedély, művészet vagy terápia?

Éva magazin / Bedike Barbara

<https://www.evamagazin.hu/csaladom/reborn>

2022. július 1.

evamagazin.hu

lásd még:

<https://www.realdoll.com/>

<http://www.exdoll.com/>

http://www.guo.hu/WORDPRESS/Laszlo-Hortobagyi_Gayan-Uttejak-Orchestra/Thoughts_Hortopaedia/2021_Az%20orok%20szerelem%20avagy%20az%20Imago%20Dei.pdf

„Ewa sok éven át próbált teherbe esni, míg végül egy lombikprogramnak köszönhetően sikerült megfogannia. Gyermeke azonban koraszülöttként jött a világra és 18 nappal a születése után meghalt. Ewát ekkor az orvosa azzal is szembesítette, hogy biológiai úton már soha nem lehet gyereke. Kétségbeesetten keresett enyhülést a fájdalmára. Akkor talált rá a reborn babákról szóló cikkemre, és megrendelte a kislány másolatát Barbara Smolins-kától. A játék baba persze nem helyettesíthette a fiát, mégis segített neki átvészelni a gyászidőszakot. Egy év múlva túladott a babán s ma két örökbe fogadott gyermek boldog édesanyja - meséli Karolina Jonderko lengyel fotóművész, akinek Reborn című projektje 2021-ben a World Press Photo pályázatán díjat nyert. - Amikor 2012-ben először láttam reborn babát a BBC My fake baby című dokumentumfilmjében, rögtön megéreztem, milyen fontos szerepe lehetne terápiais eszközként. Ezen időszakban magam is pszichológushoz jártam, mert a családom hét tagja halt meg három éven belül. Depressziós voltam és rettegettem egy újabb veszteségtől.”

Az élethű játék babák a 90-es években jelentek meg az Egyesült Államokban. A reborn elnevezés arra utal, hogy ezek a bábik úgy néznek ki, mintha ügyes kezű mesteremberek a hagyományos bolti verziókat újították volna fel, hogy a megszólalásig hasonlítsanak egy élő csecsemőre. Mindegyik egyedi, gondosan kidolgozott darab, a készítők pedig olyan részletekkel is törődnek, mint az anyajegyek, az erek, a (beültetett) haj, a pórusok, a könnyek vagy a nyál. A legmodernebb rebornokat elektronikával szerelik, így képesek szimulálni egy igazi baba szívverését és légzését is.

A családjával New Yorkban élő Kellie Eldred 1999-ben az eBay-en találta meg a

játék babát, amely megváltoztatta az életét. A szemek metszése nagyon emlékeztette a kislányáéra, amikor az még csecsemő volt. A 100 dolláros árcédula láttán Kellie ugyan kicsit hezitált, ám nem tudta kiverni a fejéből a babát. Noha azóta több tucat reborn babát vett és adott el, az első darabot megtartotta. Kellie azon vásárlók, eladók, alkotók és gyűjtők növekvő táborához tartozik, akik Sydney-től Manchesterig, Tokiótól Gdanskig akár 22 000 dollárt (több mint 7,3 millió forintot) is elköltenek egy-egy reborn babára. Legtöbbször az online térben, internetes fórumokon, Facebook-csoportokban, YouTube-csatornákon, az Etsy és az eBay piacon keresgélnek. **Az elmúlt több mint két évtizedben, amióta Kellie ezeknek a babáknak a rajongója, nagyságrendekkel nőtt a gyűjtők száma. YouTube-csatorná-jára már több mint 30 ezren iratkoztak fel és 14 milliónál is magasabb azoknak a videónak a megtekintése, amelyeken bemutatja, ölelgeti és öltözteti a babákat.**

A kétgyermekes Barbara Smolinska jó nevű babakészítő. Képzettsége szerint kozmetikus, de már 9 éve készít rebornokat, szerepelt Karolina fotósorozatában is. „Akkor bukkantam rájuk, amikor születésnap ajándékot kerestem a lányomnak. Gyerekkorom óta rajongok a kézzel készített játékokért, ezért vettem egyet a kislányomnak, egyet pedig magamnak is. A csomagot kibontva lenyűgözött a kivitelezés és a valóság-hű végeredmény. Gyűjteni kezdtem a babákat, de egy év után már sokkal válogatosabban keresgéltem közöttük. Egy ponton túl pedig egyik művész sem váltotta be a hozzá fűzött reményeimet. Úgy éreztem, nekem kell elkészítenem azt a valóság-hű babát, ami megfelel az én igényeimnek.

A tulajdonosok többsége gyűjtő, hiszen ezek a játékok valódi műalkotások. Minden nőnek megvan a maga egyedi indítéka, miért szeretne ilyen babát.

Lengyelországban a leghíresebb rebornművészként tartanak számon. A sikerhez kellett bátorság, intuíció, kezűgyesség és jó szem a valóság-hű részletekhez. Ma már el sem tudom képzelni, hogy mással foglalkozzak. A babák ára Lengyelországban 400 és 1100 euró (kb. 150-405 ezer forint - a szerk.) között mozog és egyre népszerűbbek. Jelenleg talán 40-50 ezren lehetünk gyűjtők - meséli Barbara, aki mára már »óvodát« is nyitott, ahol mások babáit javítja meg. - Látom, hogy ezek a babák az ügyfeleimnek kapaszkodót jelentenek, különösen azoknak, akik elvesztették a kisbabájukat, nem lehet gyerekük vagy depresszióban szenvednek. Bevallom, én is nagyon érzelmes ember vagyok, érzékenyen reagálok bármiféle stresszre. A reborn babák segítségével azonban képes vagyok megbirkózni a neurózissal, a környezetemben ellazulok és visszanyerem a belső békémet."

A harmincas éveinek elején járó Lucenda Plancarte Kaliforniában él és szintén gyűjtő. „Policisztás petefészek-szindrómám és negyedik stádiumú endometriózisom van - mondja. - Mindezek mellett mára bebizonyosodott, hogy terméketlen vagyok." A biológiai anyasággal kapcsolatos terveitől megfosztva Lucenda mély depresszióba esett. Nem tudott elmenni a helyi bevásárlóközpont bababoltjai mellett anélkül, hogy

eszébe ne jutott volna saját vesztesége. 2012-ben aztán az Örjítő szenvedélyek című realitysorozat egyik epizódjában felfigyelt egy reborngyűjtőre, és rögtön lábba hozta a lehetőség. Férje unszolására vette meg magának az első példányt.

„Varázslatos élmény volt - emlékszik vissza a baba érkezésének pillanatára. - Azonnal beleszerettem. Arra gondoltam, miért is nem történt ez meg előbb? Végre megláttam egy célt." Lucenda ma már azokba a bababoltokba jár vásárolni, amelyek egykor fájdalmasan emlékeztették arra, hogy miről maradt le. A rebornokról való gondoskodásról azt mondja, számára ez egyfajta „megküzdési mechanizmus”. Jól érzi magát tőle, de tisztában van vele, hogy a valódi gyermekekhez való kapcsolódást nem helyettesítheti vele. „Még nem jött el az ideje, hogy nevelőszülők legyünk vagy örökbefogadjunk. Az én utam most a reborn babák gyűjtése, a saját magammal való foglalkozás és az, hogy mindezt megosszam az Instagramon és a YouTube-on.”

A babák élethűsége már-már zavarba ejtő, sokan pedig bizarnak tartják, hogy felnőtt nők játékokkal bánnak úgy, mintha azok valódi gyerekek lennének. Bár ilyesmit Barbara Smoliriska is tapasztalt már, úgy véli, a visszajelzések zöme alapvetően mégis pozitív, ami egybecseng Karolina Jonderko véleményével. „A legtöbb embert lenyűgözi a döbbenetesen valóságos megjelenés, elsőre szinte mindenki elhiszi, hogy igazi babát lát - meséli. - Hallottam azonban néhány riasztó esetről is: egyszer, amikor egy babát az autóban hagytak, a járőrelők rendőrt hívtak és betörték az üveget, hogy megmentsek. Egy másik alkalommal pedig, amikor egy reborn baba kiesett egy nő karjából a buszon, a rémült utasok azonnal mentőt hívtak.”

Az ilyen félreértések miatt egyes gyűjtők inkább nem jelennek meg a babáikkal nyilvános helyeken. Van, akinek otthon sincs egyszerű dolga, Kellie például azt meséli, hogy két lányát ugyan nem érdekli a gyűjtőszennvedélye, de a férje időnként hozzávág egy-egy gúnyos megjegyzést a nézeteltéréseik során. Az előítéletekkel való megbirkózás visszatérő téma a YouTube-csatornáján, amelyet más babakészítők és gyűjtők is visszaigazolnak. Összességében mégis úgy gondolja, hogy az ujjal mutogatás az elmúlt években alábbhagyott, ami talán annak köszönhető, hogy az online közösségi térben egyre többen találkoznak ezzel a hobbiival. Mégsem tudja elképzelni, hogy szenvedélyét egy nap a társadalmi többség elfogadja. „Amikor megpróbálok elmagyarázni egy kívülállónak ezt a fajta érzelmi kötődést egy élettelen tárgyhoz, értetlenül néznek” - mondja az egyik YouTube-videójában.

Emilie St-Hilaire, a montreali Concordia Egyetem bölcsészkarának PhD-hallgatója az elmúlt hat évben azt kutatta, milyen hatással van a játékbaba-dédelgetés azokra a nőkre, akiknek nem lehet gyerekük, illetve milyen mértékben helyettesíthetők a valódi emberi kapcsolatok e módon. „Gyakran találkozom azzal a feltételezéssel, hogy a reborngyűjtők igazi csecsemőkként foglalkoznak ezekkel a babákkal, pedig ez alapvető félreértés. A babagyűjtőknek ez pusztán hobbi. A babakészítők kreatív, művészi folyamatot élnek meg és néhányan anyagilag is egész jól profitálnak belőle.

Az interneten keringő cikkek viszont általában a terápiás aspektussal foglalkoznak. Ami minden bizonnyal része az egésznek - hiszen többeknek épp a terapeutájuk tanácsolta ezt a megoldást mára azonban ez a dolog sokkal szélesebb körben terjed, mint ahány nőt a meddőség problémája érint. Gyakran előfordul, hogy valakinek az életébe segédeszközként kerül a reborn, hogy átvészelhessen egy veszteséget, ám később a babaruha vásárlása, a babák ölelgetése, öltöztetése, fényképezése hobbivá válik - mesél a tapasztalatairól Emilie. - Sosem találkoztam senkivel, aki konkrét csecsemőgondozásként tekintett volna erre és naponta többször megetette vagy pelenkázta volna a babáját. Akikkel a kutatásom során beszéltem, mind tisztában voltak azzal, hogy ezek csak játékok."

Véleménye szerint a babáknak nem gyerekhelyettesítő funkciójuk van, sokkal inkább kísérő kellékek egy nagyszabású szerepjátékhoz. Ennek ellenére úgy gondolja, hogy a legtöbb gyűjtőt, mint például Kellie-t vagy Barbarát érzelmi szálak fűzik a babáikhoz, és ezt a dinamikát ő „szintetikus kapcsolatnak” nevezi. „Az érzés, ami a rebornok kapcsán megélhető, nem különbözik annyira egy valódi kapcsolattól - véli a kutató. - A közösségi médiában a gyűjtők nyíltan beszélnek arról a különleges kötődésről, ami kialakul bennük a babák iránt. A tanulmányok is azt igazolják, hogy a reborn ölelése és kézben tartása képes ugyanazt az endorfint felszabadítani a szervezetben, mintha egy igazi csecsemővel tennék ezt. Ezért válhatott a játék babákból hatékony szorongás- és stresszoldó eszköz."

„A tulajdonosok többsége gyűjtő, hiszen ezek a babák valódi műalkotások. Minden nőnek megvan a maga egyedi indítéka, hogy miért szereti őket. Én nem tartom ezt örültségnek - mondja Karolina Jonderko. - A projektemhez olyan alanyokat fotóztam, akiknek a babák segítettek megbirkózni valamivel." Emilie St-Hilaire hozzáfűzi, hogy a kutatási projektjében részt vevő nők többségének van családja, gyereke. Olyan is, akinek kettő, másnak meg öt. Néhányuk rengeteg nehézségen ment keresztül, mire anyává válhatott. Sokan mély veszteségeket szenvedtek el. „Furcsa, hogy a társadalom gyanakodva figyel, ha ilyen esetekben egy játék baba segít megnyugvást találni, de könnyedén elfogadja azt, ha valaki gyógyszert szed a mentális problémáira. Én magam a babát választanám" - foglalja össze tapasztalatait.

evamagazin.hu